

Λέγεται καλός δανειστής ού μπακάλ' Στερελλ. ('Αχυρ.) "Έχουν δανειστή π' δέ μι γνωρίζεις πίσον (ποὺ δὲν ἀρνεῖται ποτὲ νὰ μὲ δανείσῃ) αὐτόθι. "Αν σ' είχα δανειστή λισένα, θὰ μ' επιφρονις κι τοὺ σπίτ' (ἐπὶ φιλαργύρου) αὐτόθι. || Φρ. Εἶνι καλός δανειστής αὐτεῖν' (ἐπὶ γυναικός ποὺ μὲ εὔκολία καὶ ἀφιλοκερδῶς συνάπτει ἐρωτικάς σχέσεις) αὐτόθι. || Παροιμ.

'Ο δανειστής ἀπέθανε κι ὁ γιδὸς του πάγει ἀκόμα (ἐπὶ τῶν ἀρνουμένων νὰ χορηγήσουν δάνειον εἰς τοὺς αἴτουντας) Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 301

Τοῦ κλέφτη καὶ τοῦ δανειστή καθένας τοσὸν χρωστάει (ἐπὶ ἀδίκου φορολογίας) Ζάκ. 'Ο χρεωφειλέτης παντοῦ βρίσκει τὸ δανειστή του (δέχων ὑποχρεώσεις διαρκῶς τὰς σκέπτεται) I. Βενιζ., Παροιμ.², 245, 1005.

'Η λ. καὶ ὡς τοπων. Κεφαλλ.

δανειστιάρης

ἐπίθ. Πελοπν. (Τριφυλ.)
Ἐκ τοῦ οὐσ. δανειστής καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.-ιάρης.

'Ο δέχων τὴν τάσιν καὶ τὴν προθυμίαν τοῦ δανείζειν: Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος πάντοτε ἥταν δανειστιάρης.

δανειστικά

ἐπίθ. Λεξ. Βάιγ.
Ἐκ τοῦ ἐπιθ. δανειστικός. 'Η λ. καὶ εἰς Βλάχ.
Κατὰ τρόπον δανειστικόν.

δανειστικός ἐπίθ. Κύπρ.—Λεξ. Βάιγ. Περίδ. Πρω. Δημητρ. δανειστικό 'Απουλ. (Στερνατ.)

Τὸ Ἑλληνιστ. ἐπίθ. δανειστικός.

1) 'Ο ἀναφερόμενος εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς τὸ δάνειον Λεξ. Πρω. Δημητρ.: Δανειστικὸν συμβόλαιον Πρω. Δανειστικαὶ προτάσεις Δημητρ. 2) 'Ο δανείζων σύνηθ. Δανειστικὴ βιβλιοθήκη Δημητρ. 3) 'Ο ἐκ δανείου προερχόμενος ἢ διὰ δανείου ἀποκτώμενος 'Απουλ. (Στερνατ.) Κύπρ.: Κάμε νὰ σοῦ δώγ' νὰ ἄλλα δανειστικὸν (κάμε νὰ σοῦ δώσῃ ἔνα σπυρὶ ἀλάτι δανεικὸν) Στερνατ. Τὸ πιάν-νω δανειστικό (τὸ δανείζομαι) αὐτόθι. Μόδικε νὰ δοατάνι δανειστικό (μοῦ ἔδωσε ἔνα δραπάνι δανεικό) αὐτόθι. || Παροιμ.

Δανειστικό - λιμιστικὸν | τές ή ἀγορὰ λιμάγκρα (λιμιστικὸν μετρημένον, ὑπολογισμένον, λιμάγκρα = πεῖνα· δ. τι ἀγοράζει τις διὰ δανείου δὲν εἶναι ἀφθονον, δὲν εἶναι χορταστικόν) Κύπρ. Συνών. δανειστικός 1.

δάνος τό, Πελοπν. (Βούρβουρ. Κυνουρ. Λάστ. Μεσσην. Τριφυλ.) διάνος Πόντ. (Οἰν.) δάνος Πόντ. (Άμισ. "Ιμερ. Κοτύωρ. Σταυρ. Χαλδ. κ.ά.) δάνος δ., Πελοπν. (Βερεστ. Γαργαλ. Δημητσ. Κίτ. Λάστ. Μάν.) Πληθ. δάντα Πόντ.

Τὸ Ἑλληνιστ. οὐσ. δάνος. 'Ο τύπ. δάνος δ., διὰ μεταβολῆς τοῦ γένους βλ. Γ. Χατζιδ. MNE 2, 47 κέξ. Διὰ τὸν πληθ. δάνητα* > δάντα βλ. Γ. Χατζιδ. MNE 1, 401 κέξ. καὶ 2,45.

Τὸ δάνειον, δανεισμὸς ἔνθ' ἀν.: 'Η γειτόνισσα ἡρθε γιὰ δάνος νὰ τῆς δώκω τὴ σιδεροστιὰ Πελοπν. (Μεσσην.) 'Επῆρε τὴ γειτονιὰ μπάλα γιὰ δάρο Πελοπν. (Βερεστ.) Μή dὴ δανείζοντε! Δὲ 'νομάζει νὰ φέρῃ ποτὲ τὸ δάνο Πελοπν. (Γαργαλ.) Πεινασμένος στέκω καὶ σὸ δάνος κι πάγω Πόντ. (Σταυρ.) 'Εποίηα διάνος (ἐδανείσθην) Πόντ. (Οἰν.) 'Εδέκα τὸ δάνος (ἐπέστρεψα τὸ δανεισθὲν) Πόντ. (Χαλδ.) 'Σ σὸ δάνος ἔρθα (ἡλθα νὰ δανεισθῶ) Πόντ. (Κοτύωρ.) || Παροιμ. φρ.

'Επέθανε δανειστής κ' ἔχαθηκε δάνος
(δὲν ὑπάρχει δυνατότης δανεισμοῦ) Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Συνών. φρ. 'Ο δανειστής ἀπέθανε κι ὁ γιός

τὸν πάγει ἀκόμα Ν. Πολίτ., Παροιμ. 4, 301. Συνών. δανεικός 2, δάνειο, δάνεισμα, δανεισμός.

δανοφιλήστρα ἡ, Π. Παπαζαφ., Περισυναγωγ., 144
'Εκ τοῦ οὐσ. δάνειος καὶ * φιλήστρα, τὸ δπ. ἐκ τοῦ φιλῶ.

'Η δανείζουσα τὸ φιλέ: 'Ασμ.

Καλ' εἰν' καὶ σὲ ἡ γυναικα σὸν παρὰ εἰν' δανοφιλήστρα,
κι ἀν δὲν δὲν πιστεύῃς, Μανδαειδῆ, σύρε νὰ δοκιμάσῃς.

δαντέλα ἡ, καὶ παράγωγα βλ. ταντέλα

δαξιματιά ἡ, ἀμάρτ. δαξιματέα Πόντ.

'Εκ τοῦ θέμ. τῆς γεν. τοῦ οὐσ. δάξιμο καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιά.

1) Δάγκαμα 1, δάγκωμα 1, δάξιμο, τὰ δπ. βλ.
2) Τὰ ἔχη τοῦ δήγματος. Πβ. δάγκαμα τιά 1.

δάξιμο τό, Καππ. ('Αραβάν. Γούρτον.) Πόντ. (Κοτύωρ.) δάξιμο Καππ. (Φλογ.) δάξιμο Καππ. ('Αραβάν.) δάξιμον Πόντ. ("Ιμερ. Κοτύωρ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.)

'Εκ τοῦ ἀρ. ἔδαξα τοῦ ρ. δάκνωμα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιμο, ἡ δοπία ἐκ τοῦ -ιμον.

1) Δῆγμα, δάγκαμα 1, δάγκωμα 1, τὰ δπ. βλ. ἔνθ', ἀν.: "Ἄσ' σὰ δαξιματά τ' τὸ πρόσωπον ἀτ'ς δλόμανδον ἐγένετον Πόντ. (Κοτύωρ.) "Ἄσ σὸ πολλὰ τὸ δάξιμον ἐπρέστετο τὸ χέρι μ' Πόντ. (Χαλδ.) "Αδκεμον δάξιμον ἔν' αὐτόθι. || 'Ασμ.

Τὸ φίλεμαν ἔν' γιατρικόν, τὸ δάξιμον βοτάνι,

ἀγκάλα παντοβότανον 'ς ἔναν λοίζ' δμάλι

(λοίζι = ἔρημος τόπος, δμάλι = ἐκ τοῦ δμαλός, ἐπίπεδος) Πόντ. ("Ιμερ.) 2) Δάξιμο παλλὰ δάκνεμα πονεῖ Οἰν. Συνών. βλ. εἰς λ. δάγκαμα 1.

δαξίος δ., Πόντ. (Οἰν.) δαξίος τό, Πόντ.

'Εκ τοῦ ρ. δάκνωμα, παρὰ τὸ δπ. καὶ ἀρ. ἔδαξα, καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιος, διὰ τὴν δπ. βλ. "Ανθ. Παπαδόπ., Γραμμ. Ποντ. διαλ., 123.

Δάξιμο παλλὰ δάκνεμα τοῦ δπ. βλ., ἔνθ' ἀν.: "Αγριο σκυλλί!

'Ο δαξίος απὸν παλλὰ δάκνεμα πονεῖ Οἰν. Συνών. βλ. εἰς λ. δάγκαμα 1.

δαπάνη ἡ, λόγ. κοιν. δαπάνα Πόντ. (Άμισ. Κοτύωρ. "Οφ. Σούρμ. Τραπ. κ.ά.) δαπάνα Πόντ. (Κοτύωρ. "Οφ. Τραπ. Χαλδ.) δαπάνα Πόντ. (Τραπ.) δαπάνα Πόντ. (Σάντ.) Πληθ. δαπάνας τά,

Τὸ ἀρχ. οὐσ. δαπάνη. δαπάνη τὸ δηροβότανον πρὸς τὴν πρόθ. διά. Βλ. Γ. Χατζιδ., 'Αθηνᾶ 24 (1912), 27. Διὰ τὸν τύπ. δαπάνη δαπάνη βλ. Δ. Οίκονομοδ., 'Αφιέρ. εἰς Γ. Χατζιδ. (1921), σ. 201 κέξ. Πβ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 72¹.

1) 'Η ἀνάλωσις χρημάτων, τὸ ἔξιδον λόγ. σύνηθ. 'Η δαπάνη τοῦ ἔργου ἀνέρχεται σὲ πέντε ἐκατομμύρια — Οἱ πολεμικὲς δαπάνες — Οἱ δαπάνες καλύπτονται ἀπὸ τοὺς δμογενεῖς τῆς Αμερικῆς λόγ. σύνηθ. || Φρ. δημοσίᾳ δαπάνῃ (δι' ἔξιδων τοῦ κράτους) λόγ. σύνηθ. 'Ιδικὴ δαπάνη (δι' ίδιων ἔξιδων) λόγ. σύνηθ. 2) 'Η προμήθεια τροφίμων, τὰ ἐφόδια εἰς τρόφιμα Πόντ. (Άμισ. Κοτύωρ. "Οφ. Σούρμ. Τραπ. κ.ά.): Τὴν δαπάνα σ' ἐπαρχία σ' (πᾶρε τὰ τρόφιμά σου μαζί σου) Κοτύωρ. "Επαρχία σ' ημερῶν δαπάναν καὶ σούν' δέβα 'ς σὰ ραχία κιάν (σούν' = σήκω. ἐκ διηγήσ.) αὐτόθι. Ποίσο εἶτοι μὲ τὴν δαπάνα μ' νὰ πάγω 'ς σὸ γιαλὸ "Οφ. Εἰτε τὸ ἔνα

τὸ μωρὸ τ' ἄλλο: "Ελα, ἃς τρώγωμε πρῶτα τ' ἐσδὸ τὴ δαπάνα κ' ἐπεκεῖ τρώγομε τ' ἔμδὸν (ἐκ διηγ.) Σούρμ. Δαπάνη αὐστητὶ - τοῦ καραβὶ Τραπ. 'Η σημ. ἥδη εἰς Ἡσύχ. «δαπάνη τροφὴ» καὶ Βυζαντ. βλ. Θεοφάν., Χρονογρ. 1, 317, 31 «καὶ ἐκ τοῦ μὴ εὐρίσκειν αὐτὸν δαπάνας πολλὰ τῶν ἀλόγων αὐτοῦ διεφθάρησαν». Συνών. κον μάντο το. 3) Μεταφ., διάθεσις ὑπερβολικῆς προσπαθείας λόγ. πολλαχ.: Δαπάνη πνεύματος - δυνάμεων - χρόνου λόγ. σύνηθ.

δαπανία ἡ, Νάξ. (Ποταμ.)

'Εκ τοῦ ρ. δαπανίῳ καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ια.

1) Δαπάνη, ἔξοδον. 2) Κόπος.

δαπανιάρης ἐπίθ. "Ηπ.

'Εκ τοῦ ρ. δαπανίῳ καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιάρης.

Ο πολυέξοδος, διπάταλος.

δάπανος ἐπίθ. "Ηπ. Θηλ. δάπανη "Ηπ. δαπανιά "Ηπ. Οὐδ. δάπανο "Ηπ.

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. δάπανος.

Δαπανηρός, πολυδάπανος, σπάταλος: Φρ. "Α! μονρ' δαπανιά! (ἀρά).

δαπανῶ λόγ. σύνηθ. δαπανίζω Πόντ. (Τρίπ.) Μεσ. δαπανίζομαι "Ηπ. δαπανίζομαι Στερελλ. (Αἴτωλ.) δαπανάνομαι Πόντ. (Σούρμ.) δαπανάγομαι Πόντ. (Σούρμ.) δαπανάνομαι Πόντ. (Σούρμ.) 'Αρρ. ἐδάπανάγα Πόντ.

Τὸ ἀρχ. δαπανίῳ.

1) Ἀναλίσκω, καταναλίσκω κυρίως χρήματα ἢ ἄλλον τι λόγ. πολλαχ.: Τὸ κεάτος ἐδαπάνησε πολλὰ ἐκατομμύρια γιὰ τὰ φτεάξῃ δρόμους λόγ. σύνηθ. Μὴ δαπανᾶς ἄδικα τὸν καιρό σου λόγ. σύνηθ. || Γνωμ.

"Οπον 'σοδείει δεκοχτὼ καὶ δαπανᾶ τριάρτα,
'ς τὴν φυλακὴ τὸν βάζουνε καὶ δὲν ἡξέρει γιάρτα
(δι' αὐτοὺς ποὺ δαπανοῦν περισσότερα ἀπ' ὅσα ἀποκτοῦν)
'Αμοργ. Τὸ γνωμ. εἰς παραλλαγ. κ.ά. β) Καταστρέφω τι Κέρκ. 2) Μέσ. ἔξασθενῶ, ἀδυνατίζω Στερελλ. (Αἴτωλ.) :
"Ηταν πονλὸν παχὺ αὐτεῖνον τ' ἀρνί, ἀλλὰ δαπανίσκι, γιατ'
τ' ἀπόκονψαν ἀπ' τ' μάννα τ'. "Ηταν ἀπ' τὰ πέρ' σ' δαπαν-
σμέν' αὐτεῖν' ἡ γύναικα. 'Η σημ. ἥδη ἀρχ. πβ. Πλούταρχ.
Γάλβ. 17 «ὑπὸ νόσου δαπανᾶσθαι». γ) Στενοχωροῦμαι, τα-
λαιπωροῦμαι "Ηπ. 'Η σημ. ἥδη Βυζαντ. Πβ. Συνεσ., 'Επιστ.
16 «κατὰ μικρόν με δαπανᾶ τῶν παιδῶν τῶν ἀπελθόντων
ἡ μνήμη» Συνών. β α σαν ίζω 2. 3) 'Εφοδιάζω τινὰ μὲ
τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα Πόντ. (Τρίπ.) β) Μέσ. Μεταβαίνων
ποὺ λαμβάνω μαζί μου τὰ ἀναγκαῖα τρόφιμα Πόντ. (Σούρμ.)

δάπεδο τό, λόγ. σύνηθ. δάπιδον πολλαχ. Ζορ. Ιδιωμ.

'Εκ τοῦ ἀρχ. δάπεδον.

Τὸ τεχνητῶς ἔξομαλυνθὲν ἡ στρωθὲν ἔδαφος κλειστῶν χώρων λόγ. σύνηθ. "Εστρωσε πηλοφεύτικες πλάκες 'ς τὸ δάπεδο λόγ. σύνηθ. Συνών. πάτω μα.

δάρμα τό, Ίων. (Κάτω Παναγ. Συμύρν.) Κεφαλλ. Κῶς (Καρδάμ.) Στερελλ. (Αράχ.) — Λεξ. Βάιγ. Μπριγκ. Πρω. Δημητρ. δάρμαν Πόντ. (Σάντ.) δέρμαν Πόντ. (Τραπ.)

'Εκ τοῦ ρ. δέρμαν. 'Η λ. καὶ εἰς Σομ.

1) Δάρμασιμο 1β τὸ δρ. βλ., ἔνθ' ἀν.: Θέλει ἀκόμα δάρμα τ' ἀβγό - τὸ βούτυρο Στερελλ. (Αράχ.) || Φρ. Δάρμαν ἐγένταν (ἀλληλοδάρθηκαν) Πόντ. (Σάντ.) 2) Δαρμός μὲς 2,

τὸ δρ. βλ., Κῶς (Καρδάμ.) Ίων. (Κάτω Παναγ. Συμύρν.) — Λεξ. Πρω. Δημητρ.: Δάρμα.

Μεγάλη Παρασκευή | δάρματα καὶ κλαμοὶ Συμύρν.

Κι ἀπὸ τὰ δάρματά τωρε τσὶ πέτρες τσὶ ματώραρ καὶ ἀπὸ τὰ κλιάματά τωρε τσὶ στράτες τσὶ λασπόναν Κάτω Παναγ. 'Η σημ. καὶ Βυζαντ. βλ. 'Εμμ. Κριαρᾶ, Λεξ. Μεσ. εἰς 7.

δαρμολίκι τό, ἐνιαχ. δαρμονίκι Κρήτ. (Σητ.)

'Εκ τοῦ ούσ. δαρμός καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -λίκι, διὰ τὴν δρ. βλ. Σ. Ψάλτ., Θρακικ., 125.

Κλαυθμυρισμός: Λίγο τὰ τονέ μαλώση, κινή δελόγο τὸ δαρμονίκι (δελόγο = ἀμέσως). 'Εκίνησε τὸ δαρμονίκι καὶ πειδὸς θὰ βαστᾶ τὰ τσῆ γροικᾶ.

δαρμός δ., σύνηθ. καὶ Πόντ. ("Ιμερ. Κρώμν. "Οφ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.) δαρμό δ Πόντ. ("Οφ.) Τσακων. δραμός Πόντ. (Οἰν.) δραμός Πόντ. (Χαλδ.) δερμός Κύπρ. — Π. Λιασίδ., Τὰ φυιόρκ. τῆς καρκ., 32 βαρμός Κάρπ. (Διαφάν. "Ελυμπ. Μεσοχώρ. Σπόλα) δαρμόν τό, Πόντ. (Κοτύωρ κ.ά.) δραμόν Πόντ. (Οἰν. κ.ά.) δαρμό Μ. Φιλήντ., Γλωσσογν. 3, 14.

Τὸ 'Ελληνιστ. ούσ. δαρμός. βλ. 'Ησύχ. «μάστιγας, δαρμούς» «σπαράγμασι» ἔσεσμοῖς. ταραχαῖς. ἀποβολαῖς. δαρμοῖς.» Διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ γένους εἰς τοὺς τύπ. δαρμός, δραμός, δρόμος βλ. Γ. Χατζίδ., ΜΝΕ. 2, 52.

1) 'Η ἐνέργεια τοῦ δέρω, ἡ μαστίγωσις, τὸ ἔυλοκόπημα σύνηθ. καὶ Πόντ. ("Ιμερ. Κρώμν. Οἰν. "Οφ. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Τσακων.: Τὴν ἔπιασε ἡ μητρινά της καὶ τὴ σκότωσε 'ς τὸ δαρμό "Ηπ. 'Απ' τὸ δαρμό τὸν πολὺ τὸ παιδὶ ἀνασπαράζει "Ηπ. (Παλάσ.) Νά 'ξερε γανεῖς τὸ δαρμό καὶ τὸ σκοτωμό πον 'ναι καμιωμένος 'ς ἐκεῖνο τὸ σπίτι ἀ' τὴ δονλεὰ 'φτὴ Νάξ. (Απύρανθ.) Τὸν ἀπαράτ' σ' ὕστια ἀπ' τὸ δαρμό Μακεδ. Τοῦ 'δωκα 'να δαρμό ποὺ τ' ἄξιζε "Ηπ. (Μαργαρίτ.) 'Φτὸς 'ἐν δὸ φ-φονᾶται τὸ δ-δαρμόν Κῶς (Καρδάμ.) Νά 'ῆς βαρμό τ-τὸν ἥρριξε ('ῆς=δῆς) Κάρπ. (Διαφάν.) Τὰ 'πικαὶ οὐ ντραγάτ' σ' πόκλιφταν τὰ σταφύλια κὶ τ' σ' ἔδουκι ἔναν καλὸ δαρμό (ντραγάτ' σ = δραγάτης, ἀγροφύλαξ) "Ηπ. (Κουκούλ.) Δὰ σὶ κάμου μανδρονν 'ς τοὺς δαρμόδ (δὰ = θὰ) Μακεδ. (Δρυμ.) "Αν δὲ μον' γῆγης ποῦ ἔκριψις τοὺς σκιπάρι, δὰ φᾶς πονλὸν δαρμόδ (μον' γῆγης = δμολογήσης) αὐτόθ. Θέλεις δαρμόδ μὲ τὸ ζ'γιαστόξ λο "Ηπ. (Κασταν.) "Ο σ' ἀοῦα μὶ τσὶ δαρμόδ ἔνι ἔτερι. Ν' ἐσκοτοῦτσε τὸ ἔρμο καμπτὲ (δὲν μοῦ λέγεις, τὶ δαρμός ἥτο ἐκεῖνος. Τὸ σκότωσε τὸ ἔρημο παιδὶ) Τσακων. || Φρ. "Εφασα δαρμόν τραγὸν (ἔξυλοκοπήθην ἀγρίως) Πόντ. (Τραπ.) Συνών. φρ. "Εφαγε δαρμόν τραγὸν τον (ἔπιζηται εἰς τὴν καταστροφὴν) Εύβ. (Κάρυστ.) 'Ο δαρμός κ' ἡ ἀτιμία δὲν ἐβγαίνει 'ς τὴν πλυσία (διὰ τοιαῦτα παθήματα δὲν ὑπάρχει ἵκανοποίησις) "Ηπ. 'Ο δαρμός καὶ τὸ γαμήσι πίσω δὲ γυρίζει (συνών. μὲ τὸ προ-

